

Pedagoško gradivo Neustrašne ženske

16 idej za pedagoško rabo kart, ki naslavljajo enakost spolov

1

Leta 2018 je hrvaška nevladna organizacija K-zona razvila inovativno družabno igro s kartami *Neustrašne ženske* (Fierce Women), ki sodelujoče seznanja z dosežki žensk na področju kulture, politike, znanosti, feminizma, človekovih pravic in umetnosti. S to zabavno, poučno in družbeno angažirano igro s kartami lahko pri pouku ali doma naslovite vprašanje enakosti spolov. Več o kartah *Neustrašne ženske* na spletni strani: www.fierce-women.net.

K-zona je pripravila tudi 16 predlogov za učne ure. Iz angleščine jih je za Mesto žensk – Društvo za promocijo žensk v kulturi prevedla Jedrt Lapuh Maležič in jezikovno pregledala Maja Sužnik. V prevodu gradiv uporabljamo slovnični ženski spol kot generični, splošni slovnični spol. Z njim nagovarjamo pedagoge in pedagoginje ter učenke in učence vseh spolov.

V Sloveniji so karte dostopne v Mestu žensk – Društvo za promocijo žensk v kulturi, ki je leta 2020 v sodelovanju s K-zono, Tiiiiit! Inc. (Severna Makedonija) in Outlandish Theatre Platform (Irska) v okviru projekta Women on Women (Ženske o ženskah) pripravilo dodaten, brezplačen komplet igralnih kart, na katerih so upodobljene tudi »neustrašne« ženske iz Slovenije. Več informacij: tea.hvala@cityofwomen.org.

1. Ste že slišale za to žensko?

Učiteljica prosi vse učenke, naj iz kompleta *Neustrašne ženske* izvlečejo po eno karto. Udeleženke imajo na voljo nekaj trenutkov, da se seznanijo z žensko, katere karto so izvlekle. Učiteljica usmerja pogovor k vprašanju javne vidnosti žensk, ki so pomembno prispevale k družbi. Pogovor se lahko začne z vprašanjem: »Ste že slišale za žensko na karti, ki ste jo izvlekle?« Kdor ve kaj o ženski na svoji karti, deli informacije z drugimi. Druge udeleženke preberejo ime ženske na svoji karti. Ostale dvignejo roko, če so zanjo že slišale. Učenke lahko druga drugi preberejo življenjepis žensk, za katere večina še ni slišala. Cilj te vaje je, da se zavemo, kako malo vemo o ženskah, ki so prispevale k družbenemu razvoju.

Trajanje: 20 minut

Teme: spolni stereotipi, enakost spolov, vidnost in družbeni status žensk skozi zgodovino

2. Zaželene lastnosti

- 2 Učenke si posamično ali v parih najprej zapišejo pet najpomembnejših lastnosti idealne osebe, nato pa še pet najpomembnejših lastnosti idealne ženske. Sledi kratka debata (15 min), v kateri učiteljica analizira zapise, pri tem pa se osredotoči na spolne stereotipe. Razprava se lahko začne z vprašanjem: »Kako se tvoj opis idealne osebe razlikuje od tvojega opisa idealne ženske?« Po razpravi vsaka učenka povleče eno karto iz kompleta *Neustrašne ženske* in si zapiše pet lastnosti, ki bi jih pripisala tej ženski glede na informacije iz njenega življenjepisa, navedene na karti. Pogovor (10 min) se nadaljuje v smeri dojemanja spolnih vlog in vidnosti žensk, ki so pomembno prispevale k družbenemu razvoju.

Trajanje: 25 minut

Teme: spolni stereotipi, spolna delitev vlog, enakost spolov

3. Junaki in junakinje

Učiteljica prosi učenke, naj imenujejo vse junake, ki se jih lahko domislijo, in svoje predloge zapišejo, da jih vse sodelujoče lahko vidijo. Sledi razprava (10 min) o dojemanju žensk kot junakinj, ki se lahko začne z vprašanjem: »Ali so med naštetimi junaki tudi ženske? Se lahko domislite kakšnih slavnih junakinj?«

Udeleženke se razdelijo po parih. Vsak par dobi dve karti iz kompleta *Neustrašne ženske* (vsaka oseba po eno karto). Vsaka učenka ima na voljo nekaj trenutkov, da se seznanijo z žensko na karti in si zapomni najpomembnejše podatke o njej. Učenke nato v parih druga drugi predstavijo vsaka svojo neustrašno žensko. Učiteljica zatem usmeri pogovor (15 min) k vprašanju javne vidnosti žensk, ki so pomembno prispevale k družbi.

Trajanje: 25 minut

Tem: spolni stereotipi, enakost spolov

4. Jaz kot superjunakinja

Učiteljica pripravi papir in barvice in/ali flomastre ter udeleženkam dodeli naslednje naloge:

1. Zapišite si vsaj dve svoji pozitivni lastnosti.
2. Katero fantastično lastnost in supermoč bi si izbrale, če bi si lahko izbrale po eno?
3. Narišite se (avtoportret) kot junakinjo s temi lastnostmi.

Sodelujoče imajo na voljo 20 minut, da opravijo naloge. Učiteljica in učenke dajo svoje risbe vsem na ogled, nato pa poskušajo uganiti, katera sošolka je narisala katero (20 min). Udeleženke lahko pojasnijo svoje risbe, ni pa obvezno. Če uganejo, kdo je upodobil katero superjunakinjo, avtorico risbe nagradijo z aplavzom.

Trajanje: 40 minut

Tem: enakost spolov, krepitev samozavesti

5. Moj navdih

Učiteljica razdeli sodelujoče v skupine. Vsaka udeleženka na kratko razmisli o ženskah, ki jih pozna, ki jo navdihujejo, pa tudi o tem, zakaj jo navdihujejo, katere lastnosti si deli z njimi in katere lastnosti bi si želela imeti sama. Učenke nato delijo svoja razmišljanja z drugimi članicami skupine (20 min). Učiteljica pripravi dva plakata: enega za vzornice, drugega za njihove lastnosti. Vsaka skupina na samolepilne listke zapiše imena žensk, ki jih članice skupine občudujejo, in jih namesti na prvi plakat, medtem ko njihove lastnosti nalepi na drugi plakat. Učiteljica analizira zbrane informacije in usmeri pogovor (20 min) k vprašanju družbene in medijske vidnosti lastnosti in izkušenj žensk, ki jih udeleženke občudujejo.

Trajanje: 40 minut

Tem: enakost spolov, krepitev samozavesti

6. Sporočila podpore

Učiteljica prosi udeleženke, naj iz kompleta *Neustrašne ženske* izvlečejo po dve karti, ki sta jim všeč. Na voljo imajo nekaj časa (10 min), da premislijo in si zapišejo, zakaj sta jih ti dve karti pritegnili, ali imajo same kaj skupnega s temi ženskami in kaj slednje dela drugačne.

Nato učiteljica razdeli liste papirja in barvice in/ali flomastre ter prosi sodelujoče, naj na sredo lista narišejo sebe, obdano z izbranimi ženskama. Ni treba, da so risbe realistične. Pomembno je le, da so udeleženke pri upodabljanju sebe in *Neustrašnih žensk* kolikor je mogoče ustvarjalne. Učiteljica učenkam da navodilo, naj si zamislijo sporočila podpore, ki jih potrebujejo in ki jim jih pošiljata izbrani ženski. Če želijo, lahko udeleženke ta sporočila zapišejo poleg svoje risbe (20 min).

Na koncu učenke druga z drugo delijo vtise o uvidih, do katerih so prišle med učno uro (20 min).

Trajanje: 50 minut

Tem: enakost spolov, krepitev samozavesti

4

7. Kviz

Učiteljica pripravi kviz z vprašanji o *Neustrašnih ženskah*. Vsako vprašanje se nanaša na eno žensko iz kompleta. Vprašanje naj bo takšno, da je odgovor mogoče razbrati iz opisa neustrašne ženske na karti. Učiteljica naroči učenkam, naj izvlečejo karto iz kompleta, in vsaki izmed njih izroči kopijo kviza (število izvlečenih kart se lahko razlikuje glede na število udeleženk in vprašanj). Udeleženke imajo na voljo nekaj časa, da se seznanijo s svojo neustrašno žensko. Nato se sprehodijo po prostoru, da druga od druge zberejo odgovore na vprašanja iz kviza. Dejavnost je zaključena, ko odgovorijo na vsa vprašanja, ki jih učiteljica nato preveri (30 min).

Učiteljica potem usmeri razpravo (10 min) k vprašanju javne vidnosti dosežkov žensk, ki so pomembno prispevale k družbi.

Trajanje: 40 minut

Tem: spolni stereotipi, enakost spolov

8. Stereotipi v jeziku

Učiteljica razdeli udeleženske v skupine in vsaki skupini dodeli nalogo, zapisano na list papirja (tako da različne skupine ne poznajo nalog druga druge). Vsaka skupina mora za svojo nalogo podati čim več odgovorov.

Naloge so naslednje:

Če si predstavljate moškega kot žival, je _____.

Če si predstavljate žensko kot žival, je _____.

Ženske, ki govorijo, so _____.

Moški, ki govorijo, so _____.

Kadar so ženske spolno aktivne, v očeh drugih veljajo za _____.

Kadar so moški spolno aktivni, v očeh drugih veljajo za _____.

Katere besede navadno uporabljamo kot sopomenke za žensko/dekle?

Katere besede navadno uporabljamo kot sopomenke za moškega/fanta?

Skupine imajo za dokončanje naloge na voljo največ 20 minut. Vsaka skupina predstavi svoje odgovore, nato pa učiteljica usmeri razpravo (20 min) k družbenim stereotipom, ki se nanašajo na moške in ženske, in k njihovim posledicam.

Trajanje: 40 minut

5 **Tem:** enakost spolov, spolni stereotipi v jeziku

9. Poklici

Učiteljica pripravi papir in barvice in/ali flomastre ter učenkam ponudi 3–4 naloge, od katerih si vsaka učenka izbere eno. Naloge je mogoče spremeniti po želji, vendar pa je pomembno, da pri tem ne omenjamo spola osebe.

Naloga je, da udeleženske po lastni izbiri narišejo osebo, ki:

- a) dela v trgovini,
- b) dela v bolnišnici,
- c) dela na cesti,
- d) dela v šoli,
- e) dela v pisarni,
- f) dela v laboratoriju,
- g) je dobila nagrado za fiziko,
- h) je dobila Nobelovo nagrado,
- i) je zmagala na velikem športnem tekmovanju,
- j) je dobila nagrado za podjetnika leta.

Udeleženske imajo za dokončanje naloge na voljo največ 30 minut.

Ko so risbe dokončane, jih razvrstimo po temah in analiziramo, da vidimo, ali je več risb žensk ali moških, v primeru katerega poklica prevladujejo ene ali druge risbe ter zakaj prevladujejo. Če so učenke določen poklic na svojih risbah pripisale predvsem moškim, razpravljajte o možnosti, da bi ženske opravljale isto delo (30 min).

Če obstaja ta možnost, učenke lahko uporabijo spletne iskalnike, da poiščejo primere žensk, ki opravljajo posamični poklic.

Trajanje: 60 minut

Teme: spolna delitev dela, spolno specifična socializacija, spolni stereotipi, enakost spolov

10. Predstavitev dosežkov neustrašne ženske

Vsaka učenka izvleče karto iz kompleta *Neustrašne ženske*. Cilj učne ure je, da v razredu raziščete delo izbrane neustrašne ženske in ga predstavite ostalim udeleženkam na primeru njenega specifičnega dosežka (denimo izjemne fotografije, če je bila ta ženska fotografinja). Po predstavitvah sledi razprava o javni vidnosti dosežkov žensk v družbi.

6

Trajanje: 45 minut

Teme: spolni stereotipi, spolna delitev dela, družbeni položaj žensk skozi zgodovino

11. Govor o neustrašni ženski

Vsaka udeleženka izvleče eno karto iz kompleta *Neustrašne ženske* in dobi na voljo določeno količino časa (v idealnem primeru 60 min), da o svoji neustrašni ženski in njenih dosežkih odkrije čim več, kakor tudi o obdobju, v katerem je živela, in o tipičnem teku življenja žensk v tem obdobju. Če obstaja ta možnost, učenke pri svojem raziskovanju lahko uporabijo spletne iskalnike ali gradivo iz šolske knjižnice.

Na osnovi svojih ugotovitev naj vsaka udeleženka pripravi govor, ki traja do 3 minute in ki bo prepričal ostale o tem, kako in zakaj so dosežki te neustrašne ženske izboljšali svet (v idealnem primeru 120 min za pripravo in govore vseh sodelujočih).

Trajanje: 180 minut

Teme: spolni stereotipi, družbeni položaj žensk skozi zgodovino, enakost spolov, krepitev samozavesti, aktivizem

12. Nove neustrašne ženske

Učiteljica učenkam predstavi igro s kartami *Neustrašne ženske*, nato se učenke razdelijo po skupinah. Vsaka skupina si prizadeva ustvariti nove karte z ženskami po svoji izbiri, pri čemer mora raziskati in izbrati nove neustrašne ženske znotraj vnaprej določenega tematskega področja, denimo neustrašnih Evropejk. Karta mora vključevati kratek življenjepis, simbol, ki označuje delovno področje izbrane ženske (kultura, politika, znanost, feminizem, človekove pravice in/ali umetnost), ter izvirno ilustracijo (najmanj 60 min).

Na koncu vsaka skupina predstavi svojo neustrašno žensko, vse na novo ustvarjene karte pa lahko zberete v nov komplet kart (najmanj 30 min).

Učenke nato odigrajo igro z uporabo svojih, na novo ustvarjenih kart.

Trajanje: 90 minut

Teme: spolni stereotipi, enakost spolov, družbeni položaj žensk skozi zgodovino

7

13. Analiza oglaševanja

Učiteljica razdeli sodelujoče v skupine in jim priskrbi različne revije. Naloga vsake skupine je, da v revijah poišče oglase, v katerih nastopajo moški in ženske ter jim dodeli različne glagole in pridevnike, ki ustrezajo njihovemu početu na slikah.

Udeleženke naj analizirajo obnašanje moških in žensk, pa tudi njihovo aktivnost, pasivnost, odločnost, poklic, oblačila in tako dalje, da lahko pridejo do sklepov o tem, kakšni so tipični načini predstavljanja moških in žensk ter njihovih vlog v oglasih (največ 25 min).

Učiteljica zatem moderira razpravo o sklepih posameznih skupin, pri čemer se osredotoči na spolne stereotipe v medijih (20 min).

Trajanje: 45 minut

Teme: enakost spolov, spolni stereotipi v medijih, medijska pismenost

14. Analiza dnevnega časopisja

Učiteljica učenkam poda navodila, naj k pouku prinesejo več različnih dnevnih časopisov. Nato jih razdeli po skupinah, ki analizirajo naslove, članke in slike v časopisih.

Vsaka skupina mora napisati, kako so moški in ženske:

- a) predstavljeni na manjših slikah,
- b) predstavljeni na večjih slikah,
- c) predstavljeni kot protagonisti članka,
- d) omenjeni v naslovu,
- e) upodobljeni na naslovnici.

Skupine imajo za dokončanje te naloge na voljo največ 25 minut. Učiteljica usmeri razpravo k vprašanju predstavljanja žensk v medijih ter razlik med predstavljanjem moških in žensk (20 min).

Trajanje: 45 minut

Teme: enakost spolov, spolni stereotipi v medijih, medijska pismenost

15. Vrednotenje dela

8

Učiteljica razdeli sodelujoče v skupine in jim dodeli naslednje naloge:

1. Naštejte vsa opravila, ki so potrebna za vzdrževanje gospodinjstva.
2. Kdo v vašem gospodinjstvu jih opravlja? Zapišite, kdo od staršev znotraj vaše skupine povečini opravlja to delo (če je v gospodinjstvu ene učenke to oče, v gospodinjstvu dveh učenk v skupini pa mati, potem napišite »mati«).
3. Koliko ur na mesec je potrebnih, da ta oseba opravi omenjene naloge?
4. Če minimalna plača znaša 700 evrov, mesec pa v povprečju vsebuje 180 delovnih ur, to pomeni, da je vsaka ura vredna 3,80 evra. Izračunajte skupno mesečno vrednost gospodinjanskega dela na primeru izbranega gospodinjstva iz vaše skupine (npr. »mati«) v evrih in ocenite, koliko k temu prispevajo posamezni člani in članice gospodinjstva.
5. Primerjajte svoje rezultate. Kakšni so zaključki?

Skupine imajo za opravljanje naloge na voljo največ 30 minut. Učiteljica usmeri razpravo k vprašanju spolne delitve vlog in dela ter k spremembam, potrebnim za enakost spolov (15 min).

Trajanje: 45 minut

Teme: spolno specifična socializacija, spolne vloge, spolna delitev dela, neplačano gospodinjstvo (reproduktivno) delo, enakost spolov

16. Reševanje problemov

Učenke se spoprimejo s problemom (kako na primer zmanjšati onesnaževanje s plastiko). Nato jih razdelimo po skupinah in vsaka skupina iz kompleta potegne eno karto *Neustrašne ženske*. Sodelujoče dobijo navodila, naj zasnujejo rešitev za dani problem, izhajajoč iz področja dela določene ženske, upodobljene na kartah. Temple Grandin je na primer profesorica zoologije, svetovalka za živinorejsko industrijo in aktivistka na področju avtizma, njena karta pa vsebuje kategoriji znanosti in aktivizma. Skupina, ki izvleče karto Temple Grandin, mora iznajti rešitev, ki zajema njena delovna področja; na primer javno kampanjo, ki svari pred posledicami plastike za zdravje in življenje živali (najmanj 30 min). Udeleženke morajo ustvariti nekaj, kar bodo lahko uporabile, da svojo rešitev predstavijo ostalim, na primer plakat, predstavitev v programu PowerPoint itd. (najmanj 60 min).

Trajanje: 120 minut

Teme: aktivizem, aktivno državljanstvo, spolni stereotipi

Pri oblikovanju nekaterih predlaganih metod smo uporabile naslednja gradiva:

9

- Amnesty International, »Women's Rights: Human rights education activities for use in teaching Personal Social and Health Education, Citizenship and English for ages 11–18«. Spletni vir: <https://www.amnesty.org/download/Documents/SECo100112013ENGLISH.PDF> (zadnji dostop 28. 9. 2020)
- Inštitut za humano izobraževanje, spletni vir: <https://humaneeducation.org/resource-center/> (Zadnji dostop 28. 9. 2020)
- British Council, spletni vir: <http://www.teachingenglish.org.uk/article/unsung-heroes> (zadnji dostop 28. 9. 2020)
- Viri za poučevanje socialne psihologije, dejavnosti in vaj v zvezi z družbenim spolom: <http://jfmuller.faculty.noctrl.edu/crow/activitiesgender.htm> (zadnji dostop 28. 9. 2020)

Projekt Women on Women sofinancira Evropska komisija v sklopu programa Ustvarjalna Evropa.